

НОМИНАТИВНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ *GEFÄNGNIS* ЯК СУКУПНІСТЬ МОВНИХ ЗАСОБІВ ЙОГО ВЕРБАЛІЗАЦІЇ

Статтю присвячено аналізу номінативного поля концепту *GEFÄNGNIS* та дослідженню особливостей його вербалізації в сучасних німецьких художньому і публіцистичному дискурсах. Автор визначає основні номінації концепту *GEFÄNGNIS*, здійснює їх розподіл на лексико-тематичні групи за певною змістовою ознакою та об'єднує в комплекси для виділення основних когнітивних ознак зазначеного концепту.

Ключові слова: концепт, лексико-тематична група, номінативне поле, номінація.

Томнюк Л. Н. Номинативное поле концепта *GEFÄNGNIS* как совокупность языковых средств его вербализации. – Статья.

Статья посвящена анализу номинативного поля концепта *GEFÄNGNIS* и исследованию особенностей его вербализации в современных немецких художественном и публицистическом дискурсах. Автор определяет основные номинации концепта *GEFÄNGNIS*, осуществляет их распределение на лексико-тематические группы по определенному содержательному признаку и объединяет в комплексы с целью выделения основных когнитивных признаков указанного концепта.

Ключевые слова: концепт, лексико-тематическая группа, номинативное поле, номинация.

Tomniuk L. M. The nominative field of the concept *GEFÄNGNIS* as the complex of the linguistic means of its verbalization. – Article.

The article is dedicated to the analysis of the nominative field of the concept *GEFÄNGNIS* and the investigation of its verbalization peculiarities in the modern German publicistic and literary discourses. The main nominations of the concept *GEFÄNGNIS* are determined. The nominations are divided into lexical-thematic groups in concern with certain content characteristic, and unified into complex systems for the selection of the main cognitive characteristics of the concept.

Key words: concept, lexical-thematic group, nominative field, nomination.

У сучасній лінгвістичній парадигмі поняття в'язниці як соціального інституту має статус малодослідженого. Дослідження та опис вербалізованого концепту *GEFÄNGNIS* як фрагмента німецької мовної картини світу передбачає насамперед аналіз сукупності мовних одиниць, які його об'єктивують. Відсутність ґрунтовного дослідження лінгвокультурного концепту *GEFÄNGNIS* у сучасному німецькомовному етнопросторі та суспільна значущість в'язниці як одного з основних соціальних інститутів кожного суспільства, що слугує місцем ув'язнення для осіб, які за свої протиправні діяння засуджені до позбавлення волі або які перебувають під судовим слідством, зумовлюють актуальність цього дослідження.

Об'єктом наукової розвідки є концепт *GEFÄNGNIS*, а предметом – номінації, які вербалізують його в сучасних німецькомовних художньому та публіцистичному дискурсах.

Метою статті є аналіз номінативного поля концепту (далі – НПК) *GEFÄNGNIS* шляхом виокремлення основних номінацій, їх розподілу за змістовою ознакою та визначення основних когнітивних ознак, що формують досліджуваний концепт у свідомості німецького народу.

З огляду на те, що концепт розсіяний у мовних знаках, які його об'єктивують, реконструкція структури концепту вимагає дослідження всього мовного корпусу, у якому він репрезентується (лексичні одиниці, фразеологія, пареміологічний фонд), включно із системою стійких порівнянь, які закарбували образи-еталони, властиві певній мові [2, с. 60]. З такої позиції вважаємо НПК «сукупністю мовних засобів, які об'єктивують кон-

цепт у конкретний період розвитку суспільства» [1, с. 22].

Джерелом ілюстративного матеріалу стали фіксовані тексти саме публіцистичного та художнього дискурсів, оскільки в них найповніше відобразилися уявлення німецької етноспільноти про концепт *GEFÄNGNIS*.

Концепт *GEFÄNGNIS* вербалізується на різних мовних рівнях (засоби прямої та непрямої номінації, складні слова, словосполучення, речення, деривати, аббревіатури, запозичення). 730 номінацій, обраних з електронних текстів сучасних німецькомовних газет (“Die Zeit”, “Die Welt”) та 400 художніх романів, які містять різноманітні семантичні ознаки концепту *GEFÄNGNIS*, за певною змістовною ознакою розділяємо на 19 лексико-тематичних груп (далі – ЛТГ), які є макрополями цього концепту, та об'єднуємо їх у 5 комплексів.

До комплексу А (304 номінації) належать ЛТГ за ознакою «вид покарання у вигляді обмеженого в часі позбавлення волі» та «установа, в якій ув'язнені відбувають це покарання»:

А1. Ув'язнення/взяття під варту/арешт/поміщення у в'язницю/позбавлення волі (89 номінацій) (*Verhaftung im G**, *Weg ins G.*, *Einlieferung ins G.*, *Inhaftierung im G.*, *Rücküberführung ins G.*, *Unterbringung im G.*, *G. betreten*, *Gefängnis bekommen*, *jmdm. 10 Jahre G. einbringen*, *10 Monaten Gefängnisstrafe erhalten*, *ein paar Jahre G. kassieren*, *2 Jahre G. kriegen*, *jmdn. ins Untersuchungsgefängnis bringen*, *ins G. kommen*, *im G. landen*, *ins G. wandern*, *jmdn. im G. einsperren*, *jmdn. ins G. werfen*, *ins G. müssen*, *ins G. geraten*, *zu einer Gefängnisstrafe verurteilt werden*, *jmdn.*

ins G. bringen, ins G. gehen, G. auf sich nehmen, im G. gefangen bleiben, jmdn. ins G. schicken, jmdn. im G. festhalten, im G. landen, mit bis zu (4) Jahren G. bestraft werden, ins G. geraten, ins G. wandern, jmdn. auf eine Gefängnisinsel verbannen, jmdn. im G. lassen, jmdn. ins G. nehmen, jmdn. im G. halten, jmdn. ins G. einliefern, jmdn. ins G. begleiten, jmdm. eine Haftstrafe verhängen, jmdn. ins G. verlegen, mit einer Gefängnisstrafe davon kommen, jmdn. im G. wegsperren, jmdn. ins G. bannen, jmdn. ins G. führen, jmdn. ins G. lassen, jmdn. ins G. zitieren, jmdn. ins G. treiben, jmdn. ins G. verrotten, jmdn. ins G. verüben, jmdn. ins G. schaffen, mit beiden Füßen im G. stehen, jmdn. ins G. überstellen, jmdn. ins G. (ver) schleppen, jmdn. ins G. gefangen setzen, jmdn. ins G. stecken, eine Verurteilung zu (6) Jahren Gefängnis (auf Bewahrung), (2) Jahre G. bekommen, (2) Jahre G. erhalten, jmdm. 2 Jahre G. aufbrummen, jmdm. (3) Jahre G. verhängen, ins G. transportiert werden, ins G. abstürzen, jmdn. in ein G. herbeischleppen, jmdn. ins G. verfrachten, ins G. angewiesen werden, jmdn. mit G. bestrafen, ins G. zurückfahren/-kehren/-gehen, zu 3 Jahren verknackt werden, jmdn. mit G. ahnden, ins G. bestellt werden, im G. erscheinen, im G. eingekerkert werden, sich im G. wiederfinden, jmdn. ins G. setzen, ins G. reisen, ins G. gespült werden, ins G. fliegen, ins G. abwandern, sich ins G. begeben, mit (5) Jahren G. büßen, jmdn. ins G. schmeißen, jmdn. ins G. einziehen, jmdn. ins G. befördern, jmdn. ins G. abschieben, jmdn. zu (100) Tagen G. verdonnern, jmdn. ins G. zurückführen/-bringen, jmdn. in ein G. verlegen). Ці номінації відрізняються сферою вживання та конотативним аспектом.

A2. Звільнення з-під варти/вихід, повернення на волю (49 номінацій) (*Befreiung aus dem G., Entlassung aus dem G., G. verlassen, jmdn. aus dem G. befreien, jmdn. aus dem G. entlassen, jmdn. aus dem G. holen, aus dem G. spazieren, aus dem G. freikommen, aus dem G. gelangen, aus dem G. zurückkehren, aus dem G. heimkommen, frisch aus dem G. sein, jmdn. aus dem G. freilassen, jmdn. aus dem G. auslösen, aus dem G. kommen, jmdn. aus dem G. lassen, aus dem G. heimkehren, aus dem G. draußen sein, sich aus dem G. lassen, nach (Wochen/Monaten/Jahren) G., Freilassung aus dem G., Rückkehr aus dem G., Verlassen des G., Entlassene aus dem G., G. hinter sich lassen/haben, jmdn. aus dem G. verlegen, aus dem G. herauskommen, aus dem G. dürfen, aus dem G. überführt werden, jmdn. aus dem G. heimbringen, jmdn. aus dem G. (heraus)schicken, jmdn. aus dem G. heraus/abholen, jmdn. aus dem G. wegschaffen, jmdn. aus dem G. freischießen, jmdn. aus dem G. bringen, aus dem G. gehen, aus dem G. freigespresst werden, auf freien Fuß kommen, jmdn. aus dem G. retten, aus dem G. (heraus)geschmuggelt werden, aus dem G. wieder sein, aus dem G. loswerden, jmdn. aus dem G. heraus beteuern, jmdn. aus dem G. er-/freipressen). Різниця*

між цими номінаціями простежується тоді, коли до уваги береться роль суб'єкта, який або відбув покарання і в результаті цього звільняється з-під варти, або своїми діями сприяє звільненню іншої особи з-під варти (наприклад, адвокат). Стилістичне забарвлення певних номінацій вказує на сферу їх вживання.

A3. Відбування покарання (73 номінації) (*Gefängnishaft, Gefängnisaufenthalt, Gefängniszeit, Gefängnisjahr, die Erfahrung im G., Zeit im G., Minuten/Stunden/Tage/Wochen/Monate/Jahre G., Lebensbedingungen im G., Lebensumstände im G., Zeitgeber im G., im G. einsitzen, im G. sein, im G. sitzen, im G. verbringen, Gefängnis teilen, 8 Jahre im G. brummen, sein Dasein im G. fristen, G. von innen sehen, es im G. ruhig haben, es im G. sehr schwer haben, im G. bummeln, Folter im G. ertragen, Haftstrafe im G. absitzen, sich im G. befinden, im G. bleiben, im G. die Strafe verbüßen, im G. enden, im G. die Strafe abbüßen, im G. schmachten, im G. niederkommen, Jahre im G. vergeuden, im G. warten, im G. stehen, im G. die Strafe abbrummen, im G. leben, unter dem Gefängnisalltag leiden, sich im G. tummeln, Bedingungen/Zustände/Umstände im G., Isolation im G., Aufenthalt im G., Haft im G., 3 Jahre G. überschreiten, Jahre im G. überstehen, sich im G. aufhalten, in dem G. ausharren, (25) Jahre im G. absitzen, eine Strafe im G. einbüßen, (10 Jahre) im G. inhaftiert sein, jmdn. im G. schmachten, im G. eingeschlossen werden, jmdn. im G. lassen, jmdn. im G. halten, Jahre im G. darben, im G. zusammenpferchen, im G. verkommen, im G. verharren, im G. stationiert werden, im G. isoliert werden, im G. durchmachen, im G. eingepfercht werden, Leben im G. fristen, im G. dahinsiechen, aus dem G. befehligen, Leben im G., Gefangenschaft im G.). Ця ЛТГ вирізняється різноманітністю номінацій, які входять до її складу, оскільки домінуючу роль відіграє конотативний аспект та стилістичні засоби конкретизації умов, у яких ув'язнені відбувають покарання, пов'язане з позбавленням волі.*

A4. В'язниця – вид покарання у вигляді позбавлення волі (27 номінацій) (*Gefängnisstrafe, Gefängnisurteil, dem G. entkommen, dem Schuldgefängnis entgehen, jmdm. droht das G., mit einem Bein im G. stehen, jmdn. im G. sehen, ins G. gehören, darauf steht G., ohne G. herauskommen, dem G. entfliegen, dem G. entwischen, jmdm. (5) Jahre G. drohen, (5) Jahre G. fordern, G. warten, jmd. riskiert das G., (3) Jahre G. nach sich ziehen, (2) Jahre G. verlangen, jmdm. ein G. garantieren, dem G. entgehen, jmdm. G. erspart bleibt, darauf steht lebenslang G., mit G. belegen, darauf steht G. oder Geldstrafe, mit G. strafbar sein, jmdn. vor dem G. bewahren, G. wählen).*

A5. Класифікація осіб, які відбувають покарання у в'язниці (29 номінацій) (*Gefängnisbruder, Gefängnisgenosse, Gefängnistourist,*

Gefängnissträfer, (Mit)häftling des G., Kriegsgefangene im G., Strafgefangene des G., (Mit)gefangene eines G., Ausländer im G., Inhaftierte im G., Militärstrafgefangene im G., Gefangenengewölbe im G., Typen im G., Drogenbanden im G., Menschen im G., Männer im G., Bewohner im G., Rechtsbrecher im G., Verbrecher im G., Mörder im G., Opfer im G., Rechtsradikale im G., Stasi im G., Straffällige im G., Kettengefangene im G., Kinderschänder im G., Insassen eines G.)

А6. Атрибути в'язниці та предмети щоденного вжитку (37 номінацій) (*Gefängnisbuch, Gefängniswährung, Gefängnistagebuch, Gefängnishandbuch, Gefängniswäsche, Gefängnisanekdote, Gefängniskultur, Gefängniseisen, Gefängnisgeige, Gefängnisgeld, Gefängnisgelübde, Gefängnisaufzeichnung, Gefängnisgeschichte, Gefängniskleidung, Gefängnisluft, Gefängniszigaretten, Gefängniskost, Kultur des Misstrauens im G., Gefängnisjargon, Gefängnisfilm, Gefängnishygiene, Gefängnisfliege, Gefängnisromantik, Gefängnisseife, Gefängnisgeschirr, Gefängnisgeruch, Gefangenenuniform im G., Tätowieren im G., Gefängniszeitung, Gefängnisluft, Gefängnismedizin, Gefängnischor, Gefängnisvergangenheit, Gefängnisheft, Gefängnisträne, Politik im G.*). У дослідженні концепту *GEFÄNGNIS* ця ЛТГ має особливо велике значення, оскільки номінації, які входять до її складу, характеризують в'язницю як «мікросупільство», що має своїх громадян, власну мову, культуру, літературу, побут, звичаї, медичну та політичну системи.

Комплекс Б (201 номінація) формують ЛТГ на основі спорідненої ознаки «типологія та функціонування в'язниць як соціальних інститутів»:

Б1. Типи в'язниць (73 номінації). У цій групі виділяємо такі підгрупи: Б1а – типи в'язниць за характеристикою ув'язнених (вікова, статеві та ін.) (*Kinder-, Jugend-, Mädchen-, Jungen-, Frauen-, Seniorengefängnis* та ін.); Б1б – територіальні межі діяльності (*Landes-, Stadt-, Bezirksgefängnis* та ін.); Б1в – форма власності (*Privat-, Staats-, Volksgefängnis* та ін.); Б1г – зміст та напрям діяльності (*Kriegsverbrecher-, Folter-, Geheim-, Straf-, Gerichts-, Polizei-, Schuld-, Untersuchungsgefängnis* та ін.); Б1д – міра безпеки (*Sicherheits-, Hochsicherheitsgefängnis*), Б1е – локальне розміщення (*Keller-, Haus-, Feld-, Turm-, Schul-, Schloßgefängnis* та ін.).

Б2. Стан в'язниць (13 номінацій) (*Überbelegung im G., Überfüllung der G., übervolle/überfüllte G., die G. platzen aus allen Nähten* та ін.). Номінації цієї ЛТГ засвідчують, що в'язниці в німецькому суспільстві переповнені. Це є прямим доказом того, що рівень злочинності тут залишається високим, незважаючи на зусилля та правові дії уряду, що спрямовані на поборення та поступову ліквідацію злочинності в державі.

Б3. Будні у в'язниці (24 номінації) (*Gefängnisalltag, Gefängnisnacht, Schließung des G., Gefängnisleben, Erlebnisse im G.* та ін.).

Б4. Структура в'язниці (70 номінацій) (*Gefängnisverwaltung, Gefängnismauer, Gefängniszelle, Gefängniskrankenhaus, Gefängnisleitung, Gefängniswesen, Gefängnistor, Gefängnisinsel, Gefängnishof, Gefängnisbehörde, Gefängnisturm, Gefängnisgang, Gefängnisporforte, Gefängnisstraße, Gefängnisarchitektur, Gefängnislager, Gefängnisdach, Gefängnishierarchie, Gefängniskeller, Gefängnistischlerei, Gefängnisabteilung, Gefängnisgitter, Gefängnisbau, Gefängnisssystem, Gefängnisbibliothek, Gefängniswelt, Gefängnisgelände, Gefängniswagen, Gefängnisgebäude, Gefängnisordnung, Gefängnistrakt, Gefängniswand, Gefängnispost, Gefängnisneubau, Gefängnisort, Gefängniskarre, Gefängniseingang, Gefängnisbäckerei, Gefängnisbaracken, Gefängniszimmer, Gefängnisähnlich, Gefängniskomplex, Gefängnisküche, Gefängnishospital, Gefängnisneubaute, Gefängniswerkstatt, Gefängnispital, Gefängnisschiff, Gefängnislinik, Gefängniskapelle, Gefängnisstatistik, Gefängnisverein, Gefängniskolonie, Gefängnismaschine, Gefängniskanzlei, gefängnisartig, Behandlungszimmer des G., Wände des G., Besucherraum des G., Gefangenenkammer im G., Größe des G., Besuchszeit im G., Dauer des G., Werkräume im G., Platz im G., Mauer des G., Zellen des G.*). Номінації цієї ЛТГ, як і номінації ЛТГ А6, засвідчують, що в'язниця є розгалуженою системою, яка здатна функціонувати лише за умови злагодженої взаємодії її компонентів.

Б5. Пенітенціарний персонал та професії у в'язниці (21 номінація) (*Gefängnisdirektor, Gefängniswärter, Gefängnispersonal, Gefängnisaufseher, Gefängnisarzt, Gefängnishüter, Gefängnisleiter, Gefängnispsychologe, Gefängnisgeistliche, Gefängnisbeamte, Gefängnismitarbeiter, Gefängnisseelsorge, Gefängniswächter, Gefängnisverwahrer, Gefängniskollege, Gefängnis knecht, Gefängnischef, Gefängnispfarrer, Gefängnisschließer, Berufsgruppen im G., Bedienstete im G.*).

До комплексу В (114 номінацій) відносимо номінації зі значенням «правопорушення у в'язниці»:

В1. Події, пов'язані з порушенням закону у в'язниці (94 номінації). Цю ЛТГ формують такі підгрупи: В1а – масові заворушення (*Gefängnisrevolte, Meuterei im G., Gefängnisaufstand, Hungerstreik im G., Repression im G., Gefangenen-/Häftlingsaufstand im G.* та ін.); В1б – наркотичний бізнес (*Drogen im G. verstecken, Drogen ins G. schleusen, Drogen gelangen ins G., Drogen ins G. schmuggeln* та ін.); В1в – вбивство (*Tod im G., Foltermord im G.,*

Hinrichtung im G., jmdn. im G. umbringen, jmdn. im G. verkloppen, jmdn. im G. kaltstellen, jmdn. im G. erschießen та ін.); В1г – заподіяння тяжких тілесних ушкоджень (*Brutalität/Barbarei im G., jmdn. im G. schlagen/prügeln, Folter(ung) und Prügelattacken/Vergewaltigung im G., Gewalt im G., Misshandlung im G., Gewalttaten im G.* та ін.); В1г – організована злочинність (*jmdn. im G. diskreditieren, Kriminalisierung im G., im G. dealen, Geiselnahme im G.* та ін.); В1д – самогубство (*sich das Leben im G. nehmen, sich im G. erhängen, Selbstmord im G.*); В1е – звалтування (*Sexualität im G., jmdn. im G. vergewaltigen*); В1є – протиправні діяння (*jmdn. im G. mobben, Mobbing und psychische Unterdrückung im G.* та ін.); В1ж – злочини (*Missbrauch im G., Missstände im G., Untaten im G., Straftaten im G.* та ін.). Номінації цієї ЛТГ зображують події у в'язниці, які мають ознаки злочину. Така велика кількість злочинів різного характеру і ступеня тяжкості говорить про те, що у в'язницях, справді, перебувають найбільш суспільно-небезпечні злочинці, але система безпеки у місцях позбавлення волі потребує удосконалення. Одна з основних проблем пенітенціарної системи, яка має місце фактично у кожній в'язниці, це недостатня кількість приміщень-ізоляторів, призначенням яких є повна ізоляція осіб, що вчинили тяжкий злочин. Як засвідчують номінації підгруп, місце мають як цивільно-правові, дисциплінарні, так і адміністративні правопорушення.

В2. Втеча з в'язниці (11 номінацій) (*Gefängnisausbruch, Flucht aus dem G., aus dem G. (ent)fliehen, aus dem G. abhauen* та ін.).

В3. Напад на в'язницю/штурм в'язниці (9 номінацій) (*Angriffe auf G., (Er)stürmung des G., G. angreifen, G. (er)stürmen* та ін.).

Комплекс Г (45 номінацій) охоплює ЛТГ, номінації в яких мають значення «правових та гуманних засад діяльності в'язниці»:

Г1. Права та обов'язки ув'язнених (38 номінацій) (*Gefängnis Karriere, Gefängnisreform, Gefängnisarbeit, Gefängnisgelegenheit, Behandlung im G., Arbeit im G., Gefangenenliste im G., Gefangenenstatus im G., Gefangenenrechte im G., Tätigkeit im G., Gefangenenfürsorge im G., Würde der Gefangenen im G., Beförderungen im G., Essen im G., Möglichkeit im G., Sterbebegleitung im G., Arbeitspflicht im G., Ausbildung im G., etwas im G. brauchen, etwas im G. beschließen, etwas im G. entwickeln, etwas im G. lernen, aus dem G. tätig sein, den Job im G. verrichten, im G. verdienen, innerhalb des G. arbeiten, jenseits des G. leben, jmdn. von dem G. erlösen, Ausbildung im G., im G. behandeln, außerhalb des G. arbeiten, im G. arbeiten, ein Anti-Agressionstraining im G. machen, im G. trainieren, Sanierung des G., das Denken im G.*). Лексеми цієї ЛТГ номінують права та обов'язки ув'язнених у в'язниці, що є доказом того, що в'язниця – це

юридична установа, де ув'язнені не позбавлені прав, а наділені ними тією мірою, яка є передумовою для повноцінного життя. Ув'язнені мають можливість задовольняти свої першочергові потреби, працювати, займатися спортом, розвиватися. Таким чином, призначенням в'язниці є перетворення злочинця на законослухняного громадянина, який усвідомив свою помилку, зізнався у скоєному і відбув належне покарання у місцях позбавлення волі.

Г2. Гарантування безпеки у в'язниці (7 номінацій) (*jmdn. im G. schützen, im G. sicherstellen, im G. unter permanenter Beobachtung stehen* та ін.).

До комплексу Г (66 номінацій) ввійшли номінації за ознакою «комунікація та взаємовідносини між ув'язненими»:

Г1. Шляхи підтримування контакту із зовнішнім світом (16 номінацій) (*Gefängnisbesuch, Besuch im G., Gefängnisbrief, Besucher im G., Gefangenenbriefe im G., Langzeitbesuch im G., jmdn. im G. besuchen, jmdm. ins G. schreiben, Verhältnisse im G., ein Zeugenbericht aus dem G., Besuchszeit im G., mit einem Brief aus dem G. antworten, Briefe aus dem G. kriegen, aus dem G. faxen, jmdm. aus dem G. schreiben, Gefängnis Korrespondenz*). Компоненти цієї ЛТГ містять інформацію, що основними шляхами підтримування контакту із зовнішнім світом для ув'язнених є години відвідування, листування, факс.

Г2. Психологічний аспект: почуття, бажання, викликані перебуванням у в'язниці (8 номінацій) (*Angst vor dem G., ins G. wollen, nach dem G. ins Leere fallen* та ін.). Аналіз цієї ЛТГ показує, що основним почуттям ув'язненого є страх та бажання повернутися на волю. Зібраний фактичний матеріал засвідчує, що словосполучення *ins G. möchten/wollen* містить імпліцитний культурний компонент, оскільки «хочуть (повернутися) до в'язниці» лише колишні в'язні, які тривалий час перебували у в'язниці та, вийшовши на волю, не можуть впоратися із процесом соціалізації та зайняти своє місце в суспільстві. Саме тому вони бажають повернутися туди, де знайомі з кожною людиною і де найкраще дають собі раду. Повернутися додому.

Г3. Клімат у в'язниці та стосунки між арештантами (42 номінації) (*Gefängnisbekanntschaft, Hölle im G., Rolle im G., Gefängnisbedingung, Gefängnispsychose, Gefängnisskandal, Gefängnisdrama, Gefängnisfieber, Gefängnisgeschäft, Gefängnisverbindungen, Gefängnisdepression, die Stimmung im G., gefängnisschwul, sich im G. treffen, Gewinnspannen im G., Spannung im G., Durchsetzungsvermögen im G., Eintönigkeit im G., Engagement und Interesse im G., Gerüchte im G., Ereignis im G., Erlebnisse im G., Kontakte im G., Umgang im G., Situation im G., sich im G. treffen, Strippen im G. ziehen, im G. das Ansehen genießen*,

im G. die Runde machen, im G. sprechen, etwas im G. erzählen, Zustände im G., Zwischenstationen im G., jmdn. aus dem G. kennen, jmdn. im G. haben, sich im G. bewegen, sich im G. anstrengen, sich im G. über die Ohren verschulden, Realität im G., eine Gefängnisbekanntschaft aufbauen, Treffen im G., im G. eintreffen).

Отже, сформовані ознаки НПК *GEFÄNGNIS* передають основні смислові та емоційні відтінки поняття в'язниці в сучасному німецькомовному просторі: типологія та функціонування в'язниць як соціальних інститутів, правові та гуманні застави діяльності в'язниці, правопорушення у ній, проблеми у в'язниці, комунікація та взаємовідносини між ув'язненими, умови відбування покарання, структура та персонал в'язниці, в'язнична субкультура. Аналіз наявних номінацій свідчить про розвиток та вдосконалення в'язниці в німецькому суспільстві. Поява нових типів в'язниць з урахуванням вікових, статевих, психологічних характеристик ув'язнених та розширення структури в'язниці і сфери її діяльності є доказом того, що

значення в'язниці як соціального інституту постійно зростає. Також варто зазначити, що невелика кількість номінацій, які надають інформацію про будні у в'язниці, шляхи гарантування безпеки, події та стосунки між ув'язненими, психологічну характеристику ув'язнених, сигналізує про те, що в'язниця – це закрита система, яка, переслідуючи певні соціальні та суспільні цілі, дбає про конфіденційність та нерозголошення інформації. Таким чином, можливо стверджувати, що у свідомості німців в'язниця постає як закрита юридична установа, де злочинці відбувають покарання і яка виступає окремим мікросвітом.

Концепт *GEFÄNGNIS* увібрав у себе не лише ті семантичні компоненти, які закарбовані в суспільній свідомості та використовуються в мовленні, «а й ознаки, що становлять особисту інформаційну базу людини, її енциклопедичні знання» [3, с. 4].

Виходячи з того, що концепт є «нашаруванням ціннісних конотацій на значення слова» [4, с. 56], наступним етапом дослідження вважаємо проведення асоціативного експерименту.

Література

1. Дріч Ю.С. Номінативне поле концепту «радість»/«печаль» в українській мові: етимолого-культурологічний аспект / Ю.С. Дріч // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія «Проблеми граматики і лексикології української мови». – 2014. – Вип. 11. – С. 22–26.
2. Маслова В.А. Введение в когнитивную лингвистику : [учеб. пособие для филологов] / А.В. Маслова. – 3-е изд. испр. – М. : Флинта ; М. : Наука, 2007. – 294 с.
3. Мунтян Л.В. Співвідношення термінів «концепт»-«значення» у сучасній когнітивній лінгвістиці / Л.В. Мунтян // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – 2013. – Вип. 38. – С. 99–101.
4. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А.М. Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.